

ВСТУП

Кожна людина створена на Божий образ і покликана прожити своє життя гідно та впродовж земної мандрівки досягнути обожествлення. Всі ми по-своєму вносимо свою лепту у цей процес, намагаючись гідно сповнити Божий задум. Для кожного народу важливою складовою є його спадщина, адже без знання минулого ми не зможемо реалізувати гідне майбуття. Саме тому, знаючи історію своєї держави та Церкви, ми зможемо творити майбутнє, опираючись на досвід попередників. Історія Української Греко-Католицької Церкви сповнена різних викликів та випробувань, що зустрічались їй на шляху від катакомбних реалій аж до

воскресіння та виходу з підпілля. Період другої половини ХХ століття позначений жорстокими репресіями з боку комуністичної влади, яка всілякими методами намагалась знищити Греко-Католицьку Церкву, повсякчас чинячи тиск на її ієрархію та мирян. Етап підпілля виявив неабияку стійкість українського народу та загартував величних людей, які пройшли цей етап незламно та гідно. Перебуваючи під гнітом більшовицького режиму, Українська Греко-Католицька Церква в особі вірян та духовенства вкотре ствердила Христові слова до апостола Петра: «Тож і я тобі заявляю, що ти Петро (скеля), і що я на цій скелі збудую мою Церкву й що пекельні ворота її не подолають» (Мт 16,18).

Всі спроби з боку тодішньої влади знищити Греко-Католицьку Церкву як інституцію видались марними завдяки двом аспектам: жертвності вірян та стійкості духовенства. У ці найважчі для нас часи Господь посилав найкращих духовних провідників, сповнених тих рис та чеснот, які були необхідні для проводу Церквою у часи гонінь та переслідувань.

Одним із таких керманичів підпільною Церквою виявився митрополит Володимир Стернюк. Саме особі цього великого подвижника та його душпастирському служінню присвячена наша наукова праця. Митрополит Андрей Шептицький передбачав початок нелегких часів для УГКЦ, патріарх Йосиф Сліпий переніс 18 років поневірянь у сталінських таборих, а натомість митрополит Володимир Стернюк продовжив справу своїх великих попередників і став свідком та безпосереднім учасником проголошення виходу УГКЦ з підпілля.

Трагічні події в житті Греко-Католицької Церкви є невід'ємною частиною нашої історії, яку ми повинні плекати, глибше пізнавати та передавати наступним поколінням, адже саме часи гонінь та переслідувань виявили тих, які були готові покласти життя за свою матір Церкву та український народ. Пізнаючи велич своїх попередників, ми матимемо змогу плекати та розвивати їхні ідеї та прагнення, які їм, можливо, не вдалось остаточно втілити через важкі обставини.

Актуальність обраної теми роботи зумовлена глибшим пізнанням особистості митрополита Володимира Стернюка, його життєвого шляху, а також потугам у наближенні беатифікаційного процесу та зачислення владики Володимира до грона святих українського народу.

Мета дипломної праці – проаналізувати життя владики Володимира Стернюка у всі

періоди його духовного зростання: виховання в дитинстві, монаше життя, місійна діяльність, пастирське служіння у період підпілля, сприяння у справі проголошення легалізації УГКЦ та провід посткатакомбною Церквою. Попри це основою метою нашої праці є спроба звернути увагу на постать митрополита Володимира та його чималий внесок у розвиток Греко-Католицької Церкви наприкінці ХХ століття. На жаль, митрополит Володимир Стернюк залишився дещо недооціненим серед плеяди вірних та духовенства, адже завжди перебував «у тіні» постаті блаженнішого Мирослава-Івана Любачівського. Однак попри всю свою скромність, владика Володимир зумів гідно виконати роль провідника переслідуваної на Україні Церкви та, приклавши всі зусилля, зумів згодом посприяти проголошенню її пізнішої легалізації. Саме тому нашим обов'язком є вшановувати пам'ять тих, хто зумів винести тягар переслідувань, та вдивляючись у велич цих славних постатей

наслідувати їхнє життя.

У написанні дипломної праці ми використовуємо такі методи: історичний, хронологічно-описовий, дослідницький.

Об'єктом дослідження у нашій праці є діяльність УГКЦ під час підпілля, а предметом дослідження безпосередньо виступає митрополит Володимир Стернюк у період його душпастирського служіння.

Дипломна робота має певні часові рамки, які розпочинаються з 1913 р.Б. – року прибуття бельгійських республіканців до Унева на запрошення митрополита Андрея Шептицького задля звершення на українських землях місій. Цей період охоплює вступ Володимира Стернюка до когорти республіканців, а згодом і його місійну працю на теренах Західної України. Відтак ці хронологічні межі сягають аж до 1997 року – дня переставлення до вічності владика Володимира Стернюка.

Дипломна робота складається із вступу, основної частини, яка поділяється на два розділи, а ті, в свою чергу, поділено на підрозділи та підпункти відповідно до висвітлення проблематики питання, висновків а також списку використаної літератури.

У першому розділі дипломної праці спробуємо з'ясувати, за яких обставин на українських землях почали служіння отці-республіканці. Проаналізуємо їхню душпастирську діяльність серед українських емігрантів у Канаді і також те, як митрополит Андрей Шептицький, бачачи їхню плідну працю серед українців, запросив отців до України. Відтак коротко представимо їхню місійну діяльність на території Західної України перед початком Першої світової війни (1914-1918). Наступний підпункт першого розділу буде присвячено дитинству та юності митрополита Володимира Стернюка. Спробуємо проаналізувати дитячі роки життя митрополита Володимира, а відтак вплив суспільно-політичної ситуації на розвиток його особи. Ми проаналізуємо, як відбувалася формація становлення особистості Володимира Стернюка у Бельгії, його вступ до Чину Найсвятішого Ізбавителя. У черговому підрозділі першого розділу ми спробуємо детально переглянути перебіг місійної діяльності республіканців, серед яких був і Володимир Стернюк, на території Галичини та Волині. У останньому підпункті першого розділу намагатимемось висвітлити всі аспекти священничого служіння Володимира Стернюка під час переслідування УГКЦ з боку тодішньої влади. У другому розділі дипломної праці під назвою «Митрополит Володимир Стернюк як місцеблюститель УГКЦ» ми намагатимемось висвітлити всі аспекти архиєрейського служіння владика Володимира як місцеблюстителя глави УГКЦ Мирослава-Івана Любачівського у підпіллі. У другому

розділі висвітливо події після прибуття Митрополита із заслання, а відтак і його єпископські свячення. Частину розділу спробуємо присвятити душпастирському місцєблюстителю у найбільш репресивні з боку совіцької влади роки. Зокрема розглянемо, як владі Володимиру вдавалось звершувати підпільні єпископські та священнічї свячення, дбати за виховання майбутнього священства, духовно провадити вірян у ті непрості часи. Відтак у одному із підрозділів проаналізуємо, яким чином Митрополит відіграв надважливу роль у процесі виходу УГКЦ з підпілля та сприяючи Комітету захисту Української Католицької Церкви зумів посприяти довгоочікуваній перемозі. В останньому підрозділі другого розділу намагатимемось проаналізувати процес організації життя вірних після проголошення легалізації УГКЦ і безпосередню участь у ньому митрополита Володимира.

У нашій дипломній праці одним із центральних джерел нашого дослідження є опис подвижницького життя митрополита Володимира у книзі ієромонаха Севастіяна Дмитруха «Життя як подвиг для Христа». Ще одним цінним джерелом є відносно нещодавнє видання ієромонаха Руслана Піха «Володимир Стернюк. Я робив те, що міг, і більше ні на що не дивився», яке детально описує період юнацьких років Володимира Стернюка та його навчання у Бельгії.

Допоміжною літературою для нас виступають книги о. Івана Говери «Літургійне життя священників та вірних в Українській Греко-Католицькій Церкві» та Петра Франка «Репресоване духовенство УГКЦ», які висвітлюють період співпраці владики Володимира з Комітетом захисту прав Української Католицької Церкви, що передувало виходу греко-католиків з підпілля. Ще одним цінним допоміжним джерелом, яке детально та ґрунтовно описує етап підпільного періоду Церкви та неабияку роль в ньому митрополита Стернюка, є дослідження В'ячеслава Цветкова «Літопис Голготи України». На завершення хочемо зауважити, що тема нашої дипломної праці є цікавою, адже особа владики Володимира ще мало вивчена та може слугувати прикладом ревності у здійсненні душпастирського служіння у наш час. Велич митрополита Володимира Стернюка полягає у його смиренній монашій поставі та готовності послужити на благо своєї Церкви та її вірян.

ВИСНОВКИ

Наша робота присвячена особі митрополита Володимира Стернюка, його душпастирській діяльності та внеску у розвиток Української Греко-Католицької Церкви. Найперше варто відзначити, що роки служіння владики Володимира Стернюка спершу як священника, згодом - єпископа, а відтак - як місцєблюстителю глави УГКЦ випали на часи, коли Греко-Католицьку Церкву радянська влада намагалась знищити. За своє життя Владика пережив чимало викликів: втеча від війни, сталінські табори, репресії тощо. Однак попри всі труднощі митрополит Володимир завжди залишався вірним своєму народові та твердо покладався на Божу волю.

У нашій науковій праці нам також вдалося простежити духовний шлях митрополита Стернюка від дитинства і до смерті.

Ми мали змогу дізнатися, як завдяки своїй місійній ревності о. Ахіль Деляре зумів успішно провадити місії серед українців, які в пошуках шматка хліба свого часу опинилися в Канаді, адже нам необхідно було виявити, яким чином редемптористи, одним з яких згодом стане митрополит Володимир, появились в Україні. Відтак можна побачити, як

ревно дбав за духовний розвиток своїх вірних митрополит Андрей Шептицький, за сприянням якого редемптористи прибули задля звершень місій на теренах Західної України, а сам Митрополит створив для цього принагідні умови. Натомість спільнота отців-редемптористів виявила подиву гідну мужність, бо попри корективи, які внесла Перша світова війна, отці-місіонери і надалі ревно служили українському народові. Відтак подано опис початку життя майбутнього митрополита та можна простежити який важливий чинник у формуванні особистості владики відіграла його домашня церква, адже в ній були ревні священники та визначні культурні діячі. У 14 років Володимир Стернюк покидає Україну та відправляється до Бельгії, де глибше запізнається з спільнотою отців-редемптористів. Сам владики вже згодом вбачає у цьому переїзді Боже провидіння. Відтак ми коротко висвітлили події перебування та навчання Володимира Стернюка у коледжі міста Ессен, по завершенні якого він вступає до згромадження отців-редемптористів та повертається до України. Згодом ми проаналізували специфіку місійного служіння редемптористів, серед яких був Володимир Стернюк на території Волині та Галичини і побачили, з якими труднощами, зокрема на Волині, зустрілися отці-редемптористи.

Згодом розгорнуто, як будучи священником Володимир Стернюк душпастирював у одні із драматичних часів для УГКЦ – часу насильницького приєднання до православної Церкви та визнання недійсності Берестейської унії. Як внаслідок цих трагічних подій розпочалися масові арешти священників, які не погоджувались підписувати «воз'єднання». За незламність та вірність рідній Церкві Володимира Стернюка заарештовано та відправлено до виправних таборів у Архангелській області.

Другий розділ наукової праці присвячений безпосередньо єпископському періоду владики Володимира та його ролі у виході УГКЦ з катакомб. Спершу нам вдалось простежити, яким чином вибір владики Василя Величковського випав на Володимира Стернюка, а вже згодом ми розглядаємо, як владики Володимир Стернюк в умовах глибокої конспірації звершував священничі свячення та єпископські хіротонії. Як вдалось дослідити, під час періоду підпілля до особи митрополита Стернюка з боку радянських органів влади була прикута особлива увага. Це впливало у різних спробах скомпроментувати особистість єпископа.

Відтак ми проаналізували вплив та роль владики Володимира на проголошення виходу Церкви з підпілля. Нам вдалось простежити тісний зв'язок митрополита разом із Комітетом захисту справ Української Католицької Церкви. Крім того чітко можна побачити, як владики Володимир прикладав усіх зусиль, щоб досягнути поставлену мету та втілював задуми у реальні дії, голосячи через засоби масової інформації про події, які відбуваються в Україні.

Відтак велику частку нашої праці ми присвятили найбільш насиченому періоду в душпастирському служінні владики Володимира, адже Греко-Католицька Церква, яка лише вийшла з підпілля, зустріла чимало викликів перед собою: повернення священників, які у 1946 році підписали «воз'єднання»; дискусії з православними щодо користування храмами; питання проголошення патріархату тощо. Всі ці питання лягли на плечі місцєблюстителя глави УГКЦ. Однак завдяки своїй мудрості митрополит Володимир завжди знаходив правильне вирішення цієї проблеми.

Основною трудностю та проблемою, яку ми зустріли під час написання дипломної став брак відповідної літератури щодо особистості митрополита Володимира та його життєвого шляху. Однак ми переконані, що наша праця стане поштовхом для майбутніх

поколінь прагнути глибшого пізнання великого попередника та наслідувати його спосіб життя.